

การพัฒนาสารคดีวิดิทศน์สะท้อนสภาพลังค์และวิถีชีวิต
ของแรงงานชนผ่าลahu ในอำเภอเมืองเชียงใหม่

**Development of a Video Documentary Reflecting Society and the
Way of Life of Lahu Labourers in Amper Meuang Chiang Mai**

นายชนินพนธ์ ไชยแก้ว

การพัฒนาสารคดีวิดีทัศน์สะท้อนสภาพสังคมและวิถีชีวิต ของแรงงานชนเผ่าลาหู่ ในอำเภอเมืองเชียงใหม่

Development of a Video Documentary Reflecting Society and the Way of Life of Lahu Labourers in Ampher Meuang Chiang Mai

นายชนินพันธ์ ไชยแก้ว

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพสังคมและวิถีชีวิตของแรงงานชนเผ่าลาหู่ และเพื่อปรับเปลี่ยนทัศนคติที่ดีในการมาอาศัยอยู่ในจังหวัดเชียงใหม่ของแรงงานชนเผ่าลาหู่

การวิจัยนี้ เป็นวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้นเป็นครั้งแรกในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้ชุมที่ชุมสื่อสารคดีวิดีทัศน์ แรงงานชนเผ่าลาหู่ ที่อาศัยอยู่ในตำบลป่าตัน และตำบลช้างเผือก จำนวน 56 คน นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เสนอผลการทดสอบสมมติฐาน

ผลการวิจัยพบว่า จากตัวอย่างผู้ที่ชุมสารคดีวิดีทัศน์ เรื่องแรงงานชนเผ่าลาหู่ แรงงานที่เคยมีทัศนคติด้านลบต่อนายจ้างในอำเภอเมืองเชียงใหม่ มีการปรับเปลี่ยนทัศนคติที่ดีขึ้นต่อนายจ้างมากขึ้น เนื้อหาของสารคดี แรงงานชนเผ่าลาหู่ มีผลต่อทัศนคติที่ดีในการอาศัยในจังหวัดเชียงใหม่ ของแรงงานต่างด้าวชนเผ่าลาหู่ โดยแรงงานได้รับสาระความรู้จากสารคดี รูปแบบ การนำเสนอที่มีผู้ดำเนินเรื่องมีกิจวิธีการเปิดร่อง การเล่าเรื่อง การใช้ภาษา เพลงประกอบ เสียงบรรยาย ภาพประกอบ เทคนิคการดำเนินภาพ เทคนิคที่เกิดจากภาพคอมพิวเตอร์กราฟิก ที่ดีทำให้สามารถสื่อความหมายที่ต้องการได้เป็นอย่างดี ระยะเวลาในการนำเสนอ มีความเหมาะสมกับเนื้อหาสาระในสารคดี แรงงานชนเผ่าลาหู่สามารถใช้ประโยชน์จากรูปแบบการนำเสนอจากสารคดี เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตได้ แรงงานชนเผ่าลาหู่ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าสารคดีแรงงานชนเผ่าลาหู่ ช่วยสร้างความรู้ความเข้าใจและปรับทัศนคติที่ดีในการอาศัยอยู่ในจังหวัดเชียงใหม่ และสามารถเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่กำลังศึกษาหรือว่าสนใจเรื่องราวของแรงงานชนเผ่าลาหู่

ABSTRACT

The purpose of this research is to study the social condition and the way of life of Lahu labourers in order to make a good attitude in living in Chiang Mai of Lahu labourers.

This thesis is a quantitative research using a questionnaire created as a tool to collect data from people who watched a video documentary of Lahu labourers living in Patan Sub-district, Chang Pueak District, a total 56 persons. The analysis result was presented with descriptive statistics, frequency distribution, percentage, mean, standard deviation, and presentation of result of hypothesis testing.

The research result revealed that the people watching the video of Lahu labors are Lahu labourers having different attitudes towards coming to live in Chiang Mai; content of the video of Lahu labourers affected the good attitude of Lahu labourers coming to live in Chiang Mai, the audience getting knowledge from the non-fiction; the presentation pattern with moderator having tactic of story opening, storytelling, language using, original soundtrack song, soundtrack, sequence of shot technique, technique from computer graphics; The time of presentation affected the good attitude to living in Chiang Mai; The audience are able to take advantage of the presentation pattern of the non-fiction to be a guideline for their living; Most of the audience had opinion that the non-fiction of Lahu labors can help to make understanding, give knowledge, and make a good attitude for the Lahu labourers about living in Chiang Mai and would be useful for one studying or interested in the matter of Lahu labourers.

บทนำ

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีความสำคัญในการลงทุนด้านอุตสาหกรรม การค้า และการบริการ เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศเพื่อนบ้านแล้วนับว่าไทยมีอัตราการพัฒนาเศรษฐกิจ ในระดับสูง ในขณะที่ไทยดำเนินนโยบายพัฒนาเศรษฐกิจแบบทุนนิยม แต่ประเทศไทยอื่นๆ ได้แก่ ลาว เบเนร พม่า กลับดำเนินนโยบายพัฒนาเศรษฐกิจแบบสังคมนิยม ทำให้ประสบปัญหาการพัฒนาเศรษฐกิจ โดยมีรัฐบาลควบคุมการดำเนินกิจกรรมแทนทุกด้านของประเทศไทย ในส่วนของประเทศไทยพม่า ตั้งแต่ พ.ศ.2505 นำโดยนายพล เนวิน ได้ดำเนินนโยบายปิดประเทศ โดยการไม่คบค้ากับต่างประเทศ สถาปนาระบบการปกครองแบบเผด็จการ ยกเลิกระบบพรรคการเมือง และปราบปรามองค์กรต่างๆ ที่ต่อสู้เพื่อประชาธิปไตย (ชาญวิทย์ เกษตรศิริ, 2526)

จากลักษณะภูมิประเทศของไทยซึ่งมีพรมแดนติดต่อกันกับประเทศเพื่อนบ้าน ทั้งทางบก และทางทะเล และส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ป่าเขาแบบทึ่งสิน จึงทำให้ง่ายต่อการข้ามไปมา โดยเฉพาะชายแดนทางภาคเหนือของไทยซึ่งติดกับประเทศพม่า ทำให้การลักลอบข้ามแดนของแรงงานต่างชาติเป็นไปได้ง่าย การลักลอบผ่านเขตแดนเข้ามาริเวณภาคเหนือของประเทศไทยโดยไม่ผ่านช่องทางที่ทางการอนุญาต จึงเป็นการยากที่เจ้าหน้าที่ฝ่ายไทยจะดูแลเขตดีนั้นได้อย่างทั่วถึง ดังนั้นตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา จึงปรากฏว่ามีคนสัญชาติอื่น และเข้ามาผ่านต่างๆ ลักลอบเข้ามายังโดยผิดกฎหมายเป็นจำนวนมาก สำหรับกลุ่มคนที่เข้ามายังประเทศไทยดังกล่าวต่างมีวัตถุประสงค์แตกต่างกัน เช่น ต้องการหารายได้ด้วยการทำงานทำ ขนส่งยาเสพติด เป็นนายหน้าค้าแรงงานลักลอบบนอาวุธ ขายบริการทางเพศ และต้องการหลบลี้หนีภัยทางการเมืองจากการต่อต้านความลั่นของฝ่ายรัฐบาลพม่า เป็นต้น

จากการศึกษาของ เจลิมศักดิ์ แห่งมงาน เรื่อง “ปัญหาแรงงานต่างชาติ: ศึกษารณีกษาเรื่อง หลบหนีเข้ามายัง อำเภอเมือง จังหวัดตาก” (2535: 3-4) และชิดชาญ ม่วงมงคล เรื่อง “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการลักลอบเข้ามายังของคนสัญชาติพม่า: กรณีศึกษาอำเภอทุ่นยารม จังหวัดแม่ฮ่องสอน” (2537) ได้สรุปปัจจัยสนับสนุนให้มีการลักลอบเข้ามารаУาทำงานของแรงงานพม่า ได้แก่

1. ความต้องการแรงงาน ปัญหาแรงงานพม่าจำนวนมากนี้มีรายได้ต่ำ คุณว่างงานจำนวนมาก จึงพากันมาทำงานทำในเขตประเทศไทย
2. สภาพเศรษฐกิจที่ดีของสังคมไทย เทียบกับประเทศเพื่อนบ้านใกล้ชิด ประเทศไทย มีความเป็นอยู่สบายกว่า

3. ความผ่อนปรนของรัฐบาลไทย จากประวัติศาสตร์ที่ผ่านมาจะเห็นได้ว่าประเทศไทยไม่เคยมีนโยบายใช้กำลังเข้าสักกันหรือผลักดันผู้อพยพย่างรุนแรง แต่หลังจากที่มีผู้อพยพเข้าประเทศไทยจำนวนมากขึ้น ทางรัฐบาลไทยจึงได้มีนโยบายสักกันและผลักดันผู้อพยพเพิ่มมากขึ้น ในสมัยปัจจุบัน

4. ความโอบอ้อมอารีของคนไทย เป็นลักษณะประจำติของคนไทย ความเมตตาปะปนไปด้วยการต้อนรับต่อคนต่างด้าวต่างภาษาโดยไม่รังเกียจเดียดพันท์

5. ความปลดปล่อยในชีวิตและทรัพย์สิน

จากเอกสารงานวิจัยที่ผู้วิจัยได้สรุปมาว่า จึงอาจกล่าวได้ว่า บุคคลมุ่งหมายที่แท้จริงของคนต่างด้าวที่ลักลอบเข้ามายังประเทศไทยเพื่อมาทำงานทำนั้นเอง ซึ่งปัญหาที่เกิดจากผู้ลักลอบเข้ามายังโดยผิดกฎหมายที่เป็นคนต่างด้าวนั้น พนว่ามีมานานแล้วและทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้พยายามแก้ไขปัญหาอยู่ตลอดเวลาแต่ก็ยังปรากฏว่ามีการลักลอบข้ามชายแดนอยู่ตลอดเวลา ทั้งนี้ เพราะเหตุว่าการเดินทางเข้าออกจะต้องประท้วงระหว่างประเทศระหว่างแนวชายแดนค่อนข้างจะยาก ด้วยมีสภาพภูมิประเทศเอื้ออำนวย ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ประกอบกับประเทศเพื่อนบ้านเองนั้นมีการสร้างงานน้อยเนื่องจากมีเศรษฐกิจตกต่ำ หากเปรียบเทียบกับประเทศไทย มีความรู้สึกว่าค่าจ้างที่ได้รับอยู่ในเกณฑ์ดี จึงทำให้ทางทั้งสองประเทศไทย (วีระวุฒิ เนียมน้อย, 2537: 2)

ดังนั้น ภายใต้กระบวนการเปลี่ยนแปลงของสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจและการเมืองรวมไปถึงวิถีชีวิต ประเพณี ค่านิยม และเป้าหมายในชีวิต ซึ่งก่อให้เกิดปัจจัยแวดล้อมที่มีส่วนในการผลักดันและดึงดูดให้ก่อตัว แรงงานต่างด้าวเข้ามายังภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย โดยเฉพาะในเมืองเชียงใหม่ จึงทำให้เมืองเชียงใหม่เป็นแหล่งจ้างงานที่สำคัญที่สุด และก่อให้เกิดปัญหาสังคมต่างๆ ซึ่งส่งผลกระทบต่อภาพรวมของเมืองเชียงใหม่มากขึ้น เช่น ปัญหาอาเสพติด ปัญหาการค้าประเวณี การก่ออาชญากรรม ปัญหาผู้อพยพ โดยเฉพาะแรงงาน ซึ่งมีหลายชนชาติ เช่น ไทยอีสาน ไทยเชียงใหม่ ฯลฯ และชาวเชื้อต่างด้าว ที่เข้ามายังแรงงาน เนื่องจากปัจจัยดึงดูดด้านความต้องการแรงงานเป็นจำนวนมากของเมืองเชียงใหม่ เพื่อรองรับการขยายตัวทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะชาวเชื้อต่างด้าว ที่เข้ามาอาศัยอยู่ในเมืองเชียงใหม่เป็นจำนวนมาก ผู้วิจัยจึงได้ให้ความสนใจกับชาวเชื้อต่างด้าวที่มีการเพิ่มขึ้นในเมืองเชียงใหม่ โดยชาวเชื้อเป็นชาวเชื้อต่างด้าวที่มีความเชี่ยวชาญในประเทศไทย แบ่งย่อยได้เป็น 23 กลุ่ม เช่น ชาวเชื้อคำ ชาวเชื้อแอง ชาวเชื้อคำเบเล ชาวเชื้อเหลืองบานเกียว ชาวเชื้อลาบาน ชาวเชื้อเหลืองบ้านล้าน และชาวเชื้อคุล่า เป็นต้น ภาษาที่ใช้พูดคือภาษาเชื้อที่แตกต่างไปในแต่ละเผ่าเช่น การเรียกชื่อ ชาวจีนเรียกมุเชอว่า ล้อเช หรือ ยิวล้อ ชาวไทยอีสานเรียก บ่าเลยะ ชาวไทยเชียงใหม่เรียก มุเชอ แปลว่า นายพราน ชาวเชื้อเรียก ตัวเองว่า ลาซู แปลว่า คน โดยในประเทศไทย ชาวเชื้อส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในจังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดเชียงราย จังหวัดแม่ฮ่องสอน และจังหวัดตาก จากปัญหาการว่างงานของแรงงานต่างด้าวทำให้ต้องพยายามหางานทำในเมืองเชียงใหม่ เป็นจำนวนมาก ทำให้ผู้ประกอบการและชาวเชียงใหม่เกิดทัศนคติในด้านลบต่อแรงงานต่างด้าว ซึ่งรวมไปถึงชนเผ่าเชื้อที่เข้ามายังงานทำในเมืองเชียงใหม่ จากจุดประสงค์ในการเข้ามายังงานทำ ในเมืองเชียงใหม่ของชนเผ่าเชื้อเนื่องจากต้องการหาเงินเพื่อเลี้ยงตัวเองและครอบครัว ไม่ได้สนใจที่จะมาอยู่อาศัยแบบถาวร หรือมาช่วยในการพัฒนาเมืองเชียงใหม่ และจากสถานการณ์อาชญากรรมที่เกิดจากแรงงานต่างด้าว ซึ่งรวมไปถึงแรงงานชนเผ่าเชื้อตัวอย่าง ผู้วิจัยจึงได้เลือกเห็นความสำคัญในการแก้ปัญหาว่า เนื่องจากการแก้ปัญหาจากผู้ประกอบการแล้วยังต้องสร้างทัศนคติใหม่ให้กับชนเผ่าเชื้อที่เข้ามาอาศัยในเมืองเชียงใหม่ให้มีความรักในแผ่นดินที่เข้ามาอาศัยอยู่ด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- เพื่อศึกษาสภาพสังคม และวิถีชีวิตของแรงงานชนผ่าลาหู่ และปรับเปลี่ยนทัศนคติที่ดีในการมาอาศัยอยู่ในจังหวัดเชียงใหม่ของแรงงานต่างด้าวชนผ่าลาหู่
- เพื่อผลิตสื่อสารคดีสะท้อนสภาพสังคม และวิถีชีวิตของแรงงานชนผ่าลาหู่ในอำเภอเมืองเชียงใหม่

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

- ตัวแปรต้น ได้แก่ สารคดีวีดิทัศน์ เรื่อง แรงงานชนผ่าลาหู่ 1 เรื่อง ความยาว 30 นาที
- ตัวแปรตาม ได้แก่ ประสิทธิผลในการปรับเปลี่ยนทัศนคติของแรงงานหลังรับชมสื่อสารคดี

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

- ด้านประชากร ได้แก่ ผู้ชุมประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา และด้านผลิตสื่อเพื่อทำประสิทธิภาพของรูปแบบลักษณะสื่อสารคดี
- ผู้เชี่ยวชาญที่ใช้ในการตรวจสอบสื่อสารคดีแรงงานชนผ่าลาหู่ จำนวน 5 คน
- แรงงานชนผ่ามุเชอจากประชากรทั้งหมดที่อยู่ในจังหวัดเชียงใหม่ รวม 35,361 คน โดยมีแรงงานชนผ่ามุเชอที่มาทำงานอยู่ในอำเภอเมือง จำนวน 1,577 คน (ศูนย์พัฒนาสังคมชนห่วงที่ 13 จังหวัดเชียงใหม่ พ.ศ.2552) คัดเลือกจากประชากรทั้งหมดเหลือ จำนวน 56 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- สารคดีวีดิทัศน์ เรื่อง แรงงานชนผ่าลาหู่
- แบบประเมินประสิทธิภาพของสารคดี
- แบบประเมินความพึงพอใจของสารคดี
- แบบประเมินประสิทธิผลของแรงงานชนผ่าลาหู่

ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย

ขั้นตอนที่ 1

ทำการศึกษา และเก็บรวบรวมข้อมูลปัจจุบัน เป็นการศึกษาบริบทของแรงงานชนผ่ามุเชอ จากสภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน และใช้วิธีสัมภาษณ์ สำรวจพื้นที่กับประชาชนที่อยู่ในเขตพื้นที่ ตำบลช้างเผือก และตำบลป่าตัน รวมทั้งศึกษาข้อมูลเชิงลึกจากหน่วยงานเกี่ยวข้องที่รับผิดชอบ

การดำเนินการรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์และสำรวจพื้นที่ ได้ทำการสุ่มพื้นที่ที่สามารถเห็นสภาพปัจจุบันของแรงงานชนผ่ามูเซอ ได้อย่างชัดเจน เป็นการสุ่มพื้นที่แบบเจาะจงโดยแบ่งพื้นที่ออกเป็น 2 ส่วนได้แก่ แหล่งที่พักอาศัยของแรงงานชนผ่ามูเซอ และพื้นที่แหล่งทำงานของแรงงานชนผ่ามูเซอ

1. แหล่งที่พักอาศัยของแรงงานชนผ่ามูเซอ ได้สุ่มพื้นที่ชุมชน ตำบลช้างเผือก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ เนื่องจากเป็นแหล่งที่แรงงานชนผ่ามูเซอที่มาอาศัยในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ มาพักอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก

2. พื้นที่แหล่งทำงานของแรงงานชนผ่ามูเซอ บริเวณเขตถนนอักษารช ตำบลป่าตัน อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ เนื่องจากเป็นแหล่งที่แรงงานชนผ่ามูเซอนิยมมาร่วมกลุ่มเพื่อทำงานทำ

ขั้นตอนที่ 2

ทำการศึกษาในเรื่องของสื่อประเภทต่างๆ ได้แก่ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อวิดีทัศน์ สื่อมัลติมีเดีย เรื่อง ไซต์ และเก็บรวบรวมข้อมูลทุกชนิด (ด้านความเป็นมาและประวัติศาสตร์) เป็นการศึกษาข้อมูล ด้านเอกสาร โดยศึกษาถึงประวัติความเป็นมาของแรงงานชนผ่ามูเซอ งานเอกสารของหน่วยงาน ที่รับผิดชอบ รวมทั้งเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ 3

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบ่งออกได้ดังนี้

1. สื่อสารคดี ผู้วิจัยได้ผลิตสื่อเอกสาร 1 ชุด ความยาว 30 นาที โดยมีขั้นตอนดังนี้

1.1 การรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ศึกษาและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับแรงงานชนผ่าลາหู่ ทั้งข้อมูลปัจจุบันและข้อมูลทุกชนิด

1.2 การแจกจ่ายข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดมาทำหน้าที่เป็นเครื่องของสื่อสารคดี โดยในภาพรวมกล่าวถึง ความเป็นมา วิถีชีวิตความเป็นอยู่ ปัญหา แนวทางในการแก้ไข

1.3 การสร้างบทดำเนินเรื่อง ผู้วิจัยแยกเนื้อเรื่องออกเป็นตอน ทำการเขียนบทภาพ บทบรรยาย จากนั้นผู้วิจัยได้เชิญที่ปรึกษางานวิจัยและผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ตรวจสอบความถูกต้อง ในรูปแบบ เนื้อหา และภาษา

1.4 การถ่ายทำและตัดต่อ ผู้วิจัยได้ใช้โปรแกรม Final Cut Pro ในการตัดต่อ ส่วนภาพนิ่งที่นำมาใช้กับสื่อใช้โปรแกรม Adobe Photoshop CS5 ในการตกแต่งภาพ ส่วนของเสียง ที่ใช้ในสื่อทั้งเสียงบรรยายและเสียงประกอบใช้โปรแกรม Sound forge จากนั้นผู้วิจัยได้เชิญที่ปรึกษางานวิจัยและผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบความถูกต้องในรูปแบบ เนื้อหา ภาษา การถ่ายภาพ เสียงประกอบ เสียงบรรยาย

1.5 ขั้นสมบูรณ์ ผู้วิจัยนำสื่อเข้าสู่กระบวนการประเมินประสิทธิภาพ โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน

2. แบบประเมินประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และความพึงพอใจ มีขั้นตอนดำเนินการดังนี้

2.1 วิเคราะห์เนื้อหา ศึกษาทุกมิติหลักการออกแบบและการสร้างแบบทดสอบจากเอกสารและคำร่าต่างๆ เพื่อนำมาสร้างเป็นแบบประเมิน และแบบทดสอบโดยแบบประเมินประสิทธิภาพความพึงพอใจ ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษา และส่วนแบบประเมินประสิทธิ์ผลให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้

2.2 ยกร่างข้อคําถาม ผู้วิจัยได้สร้างแบบประเมินแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) สำหรับประเมินประสิทธิภาพและประเมินความพึงพอใจ ส่วนแบบประเมินประสิทธิภาพนั้นให้เป็นแบบทดสอบแบบเลือกตอบ จำนวน 5 ตัวเลือก ตามที่รูปแบบกำหนดไว้

2.3 ตรวจสอบความเที่ยงตรงตามวัตถุประสงค์ โดยนำแบบประเมินให้ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา ตรวจสอบเพื่อหาความเที่ยงตรง โดยใช้แบบประเมินซึ่งเป็นเทคนิคของแอนฟิลและเวสไท

จากนั้นนำแบบประเมินที่ได้จากการตรวจสอบมาปรับปรุงแก้ไขให้มีเหมาะสมกับรูปแบบและเนื้อหาของตน แบบประเมินประสาทชีวภาพและความพึงพอใจที่ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงตามวัตถุประสงค์ (I.O.C.) แล้วจึงนำไปใช้เป็นแบบในการประเมินการวิจัยเบ่งตามวัตถุประสงค์คือ

2.3.1 แบบประเมินประสิทธิภาพ นำไปใช้กับผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน เพื่อหาประสิทธิภาพของล็อตสารคดี เรื่อง แรงงานชนเพ่าคลาน

2.3.2 แบบประเมินประสิทธิผล นำไปใช้กับกลุ่มทดลอง แรงงานชนเผ่าลาหู่ จำนวน 56 คน

2.3.3 แบบประเมินความพึงพอใจ นำไปใช้กับแรงงานชนผ่านมุเชอ ตำบลช้างเผือก และตำบลป่าตัน อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 56 คน

2.4 ทดสอบกับกลุ่มทดลอง โดยนำแบบประเมินประสิทธิผล (แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจ เรื่อง แรงงานชนผ่าลาหุ) ที่ปรับปรุงแก้ไขมาทดสอบกับกลุ่มทดลองจำนวน 56 คน

2.4.1 หาค่าความยากง่าย ของแบบทดสอบวัดผลลัพธิ์รายชื่อ

2.4.2 หาค่าอ่านจากแผนกของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์

2.4.3 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบโดยใช้สูตร คูเดอร์-ริชาร์ดสัน 20

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยดำเนินการรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. ชี้แจงรายละเอียด วัตถุประสงค์ ในการเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บข้อมูล
2. ทำการทดลองโดยเก็บรวบรวมข้อมูล กลุ่มดังนี้

2.1 กลุ่มทดลองซึ่งประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน เพื่อประเมินค่าความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์

2.2 กลุ่มตัวอย่าง แรงงานชนผ่าาชูน้ำสื่อสารดี เรื่อง แรงงานชนผ่าาชู ที่ผ่านการประเมินมาเปิดให้กับกลุ่มตัวอย่างซึ่งประกอบด้วยแรงงานต่างด้าวชนผ่าาชูเชอ จำนวน 56 คน

3. สังเกตพฤติกรรมในการรับชมสารคดีของกลุ่มตัวอย่าง
4. ให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินประสิทธิภาพของ สื่อสารคดี ภายหลังการรับชมเสร็จสิ้น โดยแบบประเมินแบ่งออกเป็น 4 ตัวน ประกอบด้วย ตัวนของภาพ ตัวนของเสียงบรรยาย ตัวนของเสียงประกอบ และภาพรวมของสารคดี
5. ให้แรงงานต่างด้าวกลุ่มตัวอย่างประเมินความพึงพอใจต่อสื่อสารคดี ภายหลังการรับชมเสร็จสิ้น โดยแบบประเมินแบ่งเป็น 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการนำเสนอสารคดี ด้านรูปแบบของสื่อ ด้านเนื้อหา ด้านเทคนิคและวิธีการ

การวิเคราะห์ข้อมูล

4 ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้

1. การประเมินประสิทธิภาพและการประเมินความพึงพอใจต่อสื่อสารคดี เรื่อง แรงงานชนเผ่าลาหู่ โดยสูตรการหาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. การวัดระดับประสิทธิภาพและระดับความพึงพอใจ ใช้ค่าเฉลี่ย หรือมัชลินาเดลกนิตหมายถึง ค่าคะแนน ซึ่งเกิดจากการเอาคะแนนทุกตัวของแต่ละกลุ่มมารวมกัน แล้วหารด้วยจำนวนคะแนนที่
3. การประเมินประสิทธิผลสถิติที่ใช้ในการหาดัชนีประสิทธิผลของสื่อสารคดี โดยสูตรที่ใช้ คือ วิธีของกฎแม่น เพราเซอร์และชไนเดอร์ ในการหาค่าดัชนีประสิทธิผล (The Effectiveness Index)
4. การจำแนกข้อมูลและการตัดบัญชีของกลุ่มตัวอย่างนำมายกตัวอย่างตามสูตร

ผลการวิจัยและการอภิปรายผล

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ประสิทธิภาพของสื่อสารคดี เรื่อง ॥แรงงานชนเผ่าลาหู่ สำหรับแรงงานที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ ตำบลป่าตัน และตำบลช้างเผือก จากการทดสอบกลุ่มตัวอย่างจำนวน 56 คน หลังได้รับชมสื่อสารคดีมีทัศนคติต่อนายจ้างที่ดีขึ้น คิดเป็นร้อยละ 69 ถือว่าสื่อมีประสิทธิภาพช่วยให้แรงงานมีทัศนคติที่ดีต่อนายจ้างที่เพิ่มมากขึ้น
2. ประสิทธิผลหลังการรับชมสื่อแรงงานมีความคิดที่จะร่วมกิจกรรมทางสังคมของจังหวัดเชียงใหม่มากขึ้น คิดเป็นร้อยละ 57 แสดงว่าแรงงานส่วนใหญ่มีความคิดที่จะมีสัมพันธ์กับคนไทยมากขึ้นตามที่ปรากฏจากแบบสอบถาม
3. ประสิทธิผลหลังจากที่รับชมสื่อสารคดีมีความสนใจที่จะศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมเพื่อพัฒนาความสามารถของตนมากขึ้น เพื่อที่จะสามารถมีอาชีพที่มั่นคงกว่าปัจจุบัน โดยคิดเป็นร้อยละ 94 ซึ่งอยู่ในระดับที่มากที่สุด

4. ความพึงพอใจหลังจากรับชมสื่อสารคดี เรื่องแรงงานชนผ่าลาหู่ ทำให้แรงงานส่วนใหญ่ มีความคิดที่จะมาอยู่อาศัยทำงานมั่นคงอยู่ในจังหวัดเชียงใหม่มากขึ้น โดยคิดเป็นร้อยละ 87 นั้น อยู่ในระดับมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัด

ด้านภาพรวมของการผลิตสื่อสารคดีหลังจากแรงงานรับชมมีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับที่มาก

การอภิปรายผล

จากการผลิตสื่อสารคดีวิดีทัศน์ เรื่อง แรงงานชนผ่าลาหู่ สำหรับแรงงานที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ ตำบลป่าตัน และตำบลลี้ห้วยเพือก สรุปได้ว่า ประสิทธิภาพของสื่อสารคดีเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และแรงงานกลุ่มตัวอย่างที่รับชมสื่อสารคดีมีประสิทธิภาพหลังรับชมสื่อสารคดี มีทัศนคติที่ดีขึ้น อยู่ในระดับสูงมาก ซึ่งผู้วิจัยพบประเด็นที่สามารถอภิปรายผล ตามวัตถุประสงค์ ได้ดังนี้

1. สื่อสารคดีที่ได้ผลิตขึ้นมาในนี้มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เมื่อพิจารณา แล้วพบว่า ผู้ชุมกคุุ่มแรงงาน มีการปรับเปลี่ยนทัศนคติที่ดีต่อนายข้างคนไทยมากขึ้น ซึ่งเป็นผล สืบเนื่องมาจากสื่อสารคดีที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นนั้น มีการตรวจสอบความพิดพลาดที่เกิดกับสื่อสารคดี โดยอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญทั้งด้านเนื้อหาและเทคนิค และได้นำไปทดสอบ เบื้องต้นชนแบบ 1 ต่อ 1 จำนวน 5 คน เพื่อหาประสิทธิภาพและปรับปรุงแก้ไขก่อนที่จะนำไป ทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 56 คน สำหรับสื่อสารคดีมีประสิทธิภาพสามารถสื่อความหมาย ให้แรงงานเข้าใจเนื้อหาได้เป็นอย่างดี และจากการใช้แรงงานเป็นผู้ถ่ายทอดเรื่องราว และทัศนคติ ทำให้แรงงานที่ชุมส่วนใหญ่มีความสนใจในเรื่องการทำให้เกิดทัศนคติที่ดีขึ้น ได้ง่าย โดยนำหลักการ ผลิตสื่อสารคดีมาใช้ในการพัฒนาเพื่อสร้างสื่อที่มีประสิทธิภาพ และเหมาะสมต่อการสร้างทัศนคติ แก่แรงงาน และนำแนวคิดเกี่ยวกับการอุบัติแบบกราฟิกและมัลติมีเดียเพื่อช่วยเพิ่มความน่าสนใจ ของสื่อสารคดี สามารถนำเสนอข้อมูลได้ตรงตามรูปแบบของตัวสื่อสารคดี เพื่อสร้างนิรริบุรุษที่น่าสนใจ สร้างความพึงพอใจ นำเสนอในรูปแบบที่ช่วยสร้างทัศนคติให้ดีขึ้น ลดความลังเลกังวล แนวคิดเกี่ยวกับการรับรู้เพื่อนำมาวิเคราะห์ถึงทัศนคติของแรงงาน ว่ากระแสการรับรู้ได้มากเท่าใด และกำหนดคุณของรูปแบบการนำเสนอจากหลักและทฤษฎีที่กล่าวมาในข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยสามารถ พัฒนาสื่อสารคดีที่ใช้สำหรับการถ่ายทอดเรื่องราว และทัศนคติของแรงงานได้ดีขึ้น

2. การหาประสิทธิผลในทัศนคติที่เปลี่ยนไปของแรงงานหลังชมสื่อสารคดี แสดงว่าสื่อที่นี้ สามารถทำให้แรงงานมีทัศนคติที่ดีขึ้น จากผลที่ปรากฏได้แสดงให้เห็นว่าผู้ชุมมีประสิทธิผล เพราะ การเล่าเรื่องราวของสื่ออย่างเน้น้ำหนาม ทำให้เกิดลักษณะความเป็นมิตรของตัวละครขึ้น อีกทั้ง ยังสามารถทำให้เกิดคุณค่าและแรงบันดาลใจ ในการพัฒนาตัวของแรงงาน ช่วยให้แรงงานที่ได้ รับชมสื่อสารคดี ใช้แบบอย่างในการดำเนินชีวิตต่อไปในอนาคตเกิดการรับรู้ และตอบสนอง ไปในทางที่ดี แรงงานต่างด้าวสามารถที่จะคิดเหตุผลการดำเนินชีวิตนอกเหนือจากทัศนคติที่มีอยู่เดิม จากเรื่องราวในสารคดี เรื่อง แรงงานชนผ่าลาหู่

3. แรงงานมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากหลังจากชั้นสื่อสารคดี ทั้งในเรื่องการสื่อความหมาย โดยมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.51 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเฉลี่ยเท่ากับ 0.50 และเรื่องความน่าสนใจของสื่อ โดยมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.56 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.51 ทั้งนี้เนื่องจากสื่อสารคดีมีการออกแบบที่ตรงตามวัตถุประสงค์ โดยใช้แรงงานมาดำเนินเรื่องราวดีอย่างเหมาะสม สามารถกระตุ้นความสนใจของผู้ชม ได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ยังสามารถสร้างอารมณ์ร่วมกับผู้ชมที่เป็นแรงงานด้วยกัน ได้ด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย และเสียงประกอบจากที่เพิ่มความน่าสนใจแก่ผู้ชม ซึ่งทำให้แรงงานมีความเข้าใจในเนื้อหามากขึ้น ดังคำพูดที่ว่า “ภาพนยนตร์สามารถคึบคุบความสนใจ การรับรู้เข้าใจง่าย เข้าถึงได้ทุกเพศทุกวัย”

จากผลการวิจัยในครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าสื่อสารคดี เรื่อง แรงงานชนผู้ลาภ สำหรับ แรงงานต่างด้าวในเขตพื้นที่ ตำบลป่าตัน และตำบลช้างเผือก มีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล ก่อให้เกิดทัศนคติที่ดีของแรงงาน อีกทั้งยังสะท้อนความพึงพอใจและสนับสนุนให้เกิดการสร้าง ทัศนคติที่ดีต่อไปในอนาคตอีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

จากผลงานวิจัยเรื่องแรงงานชนผ่าลាតุ่ง ในครั้งนี้ มีข้อเสนอแนะซึ่งอาจมีประโยชน์ต่อบุคคลผู้ที่มีความสนใจ โดยเฉพาะบุคคลผู้ที่มีความสนใจศึกษาค้นคว้าวิจัยเพิ่มเติมดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

สามารถสรุปข้อเสนอแนะโดยรวมจากผลการประเมินของแรงงานได้ดังนี้

1.1 ความมีการเพิ่มเติมเนื้อหาของสภาพโดยรวมของแหล่งทำงานของคนต่างด้าวมากขึ้น เพื่อให้มีประสิทธิภาพในการเข้าใจถึงความเป็นมาของการรวมกลุ่มเพื่อทำงานมากขึ้น

1.2 เสียงบรรยายหรือเสียงพูด ควรดังชัดเจน เพื่อสามารถเข้าใจในเนื้อหาได้ง่ายขึ้น และสร้างความสนใจได้มากขึ้น

1.3 ควรมีการแสดงช่วงเวลาที่ผ่านไปของเรื่องราวชัดเจนมากกว่านี้ เพื่อที่จะสามารถเข้าใจเรื่องราวได้ยิ่งขึ้น

1.4 ควรมีการบรรยายในภาษาท้องถิ่นที่คนสามารถอ่านและเข้าใจได้ง่าย เพื่อสร้างความเข้าใจได้ตรงกัน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ในการศึกษาวิจัยเพื่อผลิตสื่อสารคดีสำหรับแรงงาน เรื่อง แรงงานชนเผ่าลาหู่ ควรทำการศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนาโดยอาศัยข้อแนะนำดังนี้ เพื่อให้สื่อมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2.1 ควรมีการเพิ่มเติมบทบรรยายเข้าไปในทุกคำพูด เพื่อประกอบการรับรู้ในการนำเสนอสื่อ เพื่อให้มีความเข้าใจภาษาบ้างขึ้น

2.2 ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมสำหรับแรงงานที่มาจากชนเผ่าอื่นๆ เช่น ไทยใหญ่ ไทยอง ไทเลือ เพื่อให้สามารถเข้าใจถึงที่มาที่ไปของแต่ละชนเผ่ามากขึ้น

2.3 ควรพัฒนารูปแบบของสื่อสารคดี เพื่อนำไปสู่เชิงพาณิชย์และสามารถสร้างให้คนทั่วไปรับชม

2.4 ควรมีการนำเสนอถึงประเพณีของคนชนเผ่าต่างๆ ที่เข้ามาอาศัยในจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อให้สามารถเข้าใจถึงเรื่องราวของแรงงานได้

เอกสารอ้างอิง

กมล ประจวบเมฆา, พันโท. ความรู้เกี่ยวกับชนกลุ่มน้อย. 26 มีนาคม 2525 (เอกสารอัดสำเนา)

พันธุ์พิพิธ กาญจนะจิตรา สายสุนทร. การเข้ามาในประเทศไทยของคนต่างด้าวเพื่อทำงาน:

ข้อสำรวจทางกฎหมาย ปัญหา และทางเลือกนโยบาย. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, 2540.

พันธุ์สุรย์ ลดวัลย์, ม.ล. นโยบายต่างประเทศของไทย. เชียงใหม่: คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2536.

สุโขทัยธรรมชาติราช, มหาวิทยาลัย. เอกสารการสอนชุดวิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ หน่วยที่ 1-15. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมชาติราช, 2529.

_____. เอกสารการสอนชุดวิชาพื้นฐานทางสังคมและวัฒนธรรมของการเมืองไทย หน่วยที่ 1-7. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมชาติราช, 2529.

เสาวรส ณ บางช้าง. การวิเคราะห์อิทธิพล. กรุงเทพฯ: (ม.ป.ท.), 2534.

สุพจน์ แสงเพชร, ร.ต.อ. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการลักลอบเข้าเมืองของคนลี้ภัย: กรณีศึกษา อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย. เชียงใหม่: การค้นคว้าแบบอิสระ รัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 2539.

อำนวย รักธรรม. เครื่องข่ายการลักลอบเข้าเมืองของคนลี้ภัย: ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน. เชียงใหม่: การค้นคว้าแบบอิสระ รัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2541.

บทปริทัศน์

การพัฒนาสารคดีวิดีทัศน์สะท้อนสภาพสังคม และวิถีชีวิตของแรงงานชนเผ่าลາหูในอุบลกรุงเมืองเชียงใหม่

โดย อ.ดร.กรรณิกา เจิมเทียนชัย

วิทยาลัยนวัตกรรมและการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วีดิทัศน์เป็นสื่อโสตทัศน์ที่ให้ทั้งภาพและเสียง เช่นเดียวกับภาพบนครีด์ แต่อำนวยประโยชน์ สะดวกสบายและคล่องตัวในการใช้มากกว่า วีดิทัศน์เป็นการเล่าเรื่องด้วยภาพเคลื่อนไหวและสร้างความตื่นเนื่องจากการกระทำของวัตถุจากเรื่องราวต่างๆ สร้างความรู้สึกใกล้ชิดกับผู้ชม เป็นสื่อที่เข้าถึงง่าย มีความรวดเร็วการผลิต ใช้ได้ทั้งผู้ชมทั้งที่เป็นกลุ่มเล็กและกลุ่มใหญ่ เสนอได้ทั้งภาพจริงและการฟิกต่างๆ สามารถเก็บเป็นข้อมูลและนำมาเผยแพร่ได้หลายครั้ง วีดิทัศน์ที่เป็นรูปแบบสารคดีเป็นรายการที่เสนอเนื้อหาด้วยภาพแสดงเรื่องราวต่างๆ และเสียงบรรยายตลอดรายการ การถ่ายทอดความรู้ผ่านสื่อวีดิทัศน์ไปยังกลุ่มเป้าหมาย ภาพทำหน้าที่หลักในการนำเสนอ ส่วนเสียงจะช่วยเสริมในส่วนของภาพเพื่อให้เข้าใจเนื้อเรื่องมากยิ่งขึ้น วีดิทัศน์ที่มีคุณภาพต้องสื่อความหมายหรือถ่ายทอดความรู้ต่างๆ ไปยังกลุ่มเป้าหมาย ได้ตามวัตถุประสงค์หลักที่กำหนดไว้

ในสถานการณ์ที่ผ่านมา ได้มีชนเผ่าจำนวนมากหลายกลุ่มที่อาศัยอยู่บนพื้นที่สูงห่างไกลในพื้นที่ภาคเหนือของประเทศไทยได้พยุงพื้นที่จากพื้นที่สูงลงมาพื้นที่ร่วน โดยมีกลุ่มชนเผ่าลahu เป็นชนเผ่าหนึ่งที่อพยุงมาอยู่ในเมืองใหญ่ โดยอาศัยการเป็นแรงงานเป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพตามประวัติศาสตร์ของชนชาติลahu มีมานานไม่ต่ำกว่า 4,500 ปี ชาวลahu มีกินรูนดึงเดิมอยู่ในธิเบตและอุ่นภูในภาคตะวันตกเฉียงใต้ของจีน ต่อมาได้ทยอยอพยพลงมาอยู่ทางตอนใต้ของจีน ปัจจุบันในประเทศไทยมีชนเผ่าลahu ออาศัยอยู่จำนวนมากโดยกระจายอยู่ตามหมู่บ้านต่างๆ ตามแนวwayside ไทย-พม่า ในจังหวัดทางภาคเหนือ ในด้านวิถีชีวิตของชนเผ่าลahu นั้น โดยปกติชนเผ่าลahu ไม่ชอบความวุ่นวาย มีวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย เป็นชนเผ่าที่สามารถปรับตัวเข้ากับผู้คนได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ยังเคร่งครัดกับกฎระเบียบของความถูกและผิด ชาวลahu ใช้ชีวิตร่วมกับชาวบ้านอื่นๆ ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เดียวกันและทำงานด้วยกันเพื่อยังชีพ

การพัฒนาสารคดีวิดีทัคันจะท่อนสภาพสังคมและวิถีชีวิตของแรงงานชนผ่าลາງู่ในอำเภอเมืองเชียงใหม่เป็นงานวิจัยที่ได้ดำเนินการพัฒนาสื่อวิดีทัคันเพื่อให้ผู้ชมได้เข้าใจวิถีชีวิตของแรงงานชนผ่าลາງู่ตลอดจนช่วยให้ชนผ่าลາງู่มีความเข้าใจและมีส่วนร่วมทัศนคติที่ดีต่อดำเนินชีวิตอยู่ในเมืองร่วมกัน จึงเป็นการนำจุดเด่นของสื่อวิดีทัคันนำเสนอเรื่องราวที่สื่อรักษารากฐานความเชื่อไว้ให้คนในสังคม